

КЪРТ ВОНЕГЪТ ДА, НИЕ НЯМАМЕ НИРВАНИ

Превод от английски: Владимир Германов, 2000

chitanka.info

Един унитариянски свещеник чу, че съм се срещал с Махариши Махеш Йоги, гуру на „Бийтълс“, Донован и Миа Фароу, и ме попита:

— Фалшив ли е?

Името му е Чарли. Унитариянците не вярват в нищо. Аз съм унитариянец.

— Не — отговорих му. — Почувствах се щастлив, само като го видях. Излъчването му е прекрасно и дълбоко. Той учи, че човек не е роден, за да страда и че няма да страда, ако практикува Трансценденталната медитация, която е проста като фасул.

— Не мога да разбера дали се шегуваш, или не.

— Дано не се шегувам, Чарли.

— Защо го казваш така мрачно?

— Защото жена ми и осемнайсетгодишната ми дъщеря хлътнаха. И двете са посветени. Медитират по няколко пъти на ден. Вече нищо не може да ги ядоса. Сияят като бас барабани, в които има крушки.

* * *

Видях Махариши в Кеймбридж, Масачусетс, след като дъщеря ми хлътна, преди да хлътне жена ми и в деня, в който хлътна Миа Фароу. Това стана миналия януари. Госпожица Фароу намекваше цяла година, че е трансцендентална медитаторка, но това са глупости.

Тя просто е *копнеела* да бъде такава. Не можеш да си истински, ако не си посветен.

Освен това, не може да те посвети кой да е трансцендентален медитатор. Трябва да го направи самият Махариши, което е голяма чест, или някой от малцината учители, които той е обучил. Госпожица Фароу бе удостоена с голямата чест в хотелската стая на Махариши в Кеймбридж. Жена ми и дъщеря ми трябваше да се задоволят с апартамента на един художник и джаз музикант в Бостън, който медитираше.

В посвещаването има лични неща, но не и тайни неща. Най-напред посещаваш няколко публични лекции, които са весели и окуражаващи. Казва ти се, с любов, че цялата работа е много лесна и че непременно човек става по-блажен, добродетелен и ефективен, ако

се направи както трябва. Лекторът не обяснява как се чувства медитацията, защото не може. Трябва да се *изпита*, казва той.

След това искаш среща с учителя и докато трае тя, той те разпитва за теб. Искане да знае дали употребяваш наркотици, дали си пияница, дали те лекуват за психиатрични отклонения, или си чисто и просто луд. Трябва да си с бистър ум, трезв и адекватен, за да те посветят. Ако в момента те лекуват за душевни чудатости, ще ти кажат да се върнеш при тях, когато лечението приключи.

Ако учителят прецени, че всичко с теб е наред, ще ти каже да отидеш на определен адрес, в определено време и да носиш със себе си като дар една носна кърпа, малко пресни плодове, цветя и седемдесет и пет долара. Ако си студент или неработеща домакиня, носиш трийсет и пет долара.

Досега в тази нова религия съм инвестирал седемдесет долара. Махариши казва, че не било религия, а *техника*. Въпреки това обаче, по разни партита мога да бъда чул да казвам намръщено: „Досега в тази нова религия съм инвестирал седемдесет проклети кинта“.

Парите отиват за пътни разноски за Учителя и неговите помощници, а те не живеят много разточително и имат доста книги, които са достъпни. Това не е религия в стил Южна Калифорния.

На посвещаването ви в това нещо, което за всичките му последователи *не е* религия, присъствате само вие и учителят ви. Има свещи и тамян, малки фотографии на Махариши и неговия покоен учител, Негова божественост Суами Брахмананда Сарасвати, Джагадгуру Бхагван Шанкарачария от Йоитир Мат.

Учителят ви, най-вероятно сънародник американец, облечен с делови костюм, ще ви даде личната ви *мантра*, която е звук, който, когато го съзерцавате, ще сложи начало на спускането ви в собствения ви ум. Това даване на звуци, най-често думи на санскритски, е специално умение на учителя или, моля да ме извините, *наука*.

Жена ми попита един учител откъде знае какъв звук да даде на всеки ученик и той й отговори, че е много сложно да се обясни.

— Но, повярвай ми — каза й той, — това е наука.

Тази наука без никакво съмнение й действаше. В мига, в който чу мантрата си за първи път, тя започна да се спуска надолу, надолу, надолу в собствения си ум. В тези дълбини има блаженство. Всеки, който се е спускал там, го твърди. И много от гмуркачите в дълбините

на ума на Махариши говорят като експерти, когато казват, че това блаженство е безкрайно по-красиво и просветляващо от всякаква дрога.

И ченгетата не могат да те пипнат.

* * *

Тази нова религия (която не е религия, а техника) предлага огромно удоволствие, не се противопоставя на съществуващите институции или възгледи, не налага жертви или външни демонстрации на праведност и не крие никакви рискове. Тя ще обхване цялата планета, докато тя умира — защото несъмнено умира — от отровен въздух и вода.

Рекламата е впечатляваща. Миналия януари, когато исках да интервюирам Негово светейшество, което е правилното титулуване на Махариши, негов сътрудник ми каза да отида в хотела в Кеймбридж „веднага“. Не се интересувахе кой съм и дали изобщо съм някой. Просто бях шанс за допълнително разгласяване. Трансценденталните медитатори искат максимално разгласяване, защото искрено вярват, че техниката им може да спаси света.

Как?

Ако човек не е щастлив, не може да бъде в покой (казва Махариши в „Науката на съществуването и изкуството на живота“). Всички достойни за похвала цели на ООН само докосват повърхността на проблема за световния мир. Ако умовете и ресурсите на държавниците във всички страни могат да се използват за популяризирането и ефективното прилагане на трансценденталната медитация от всички техни граждани, лицето на Земята ще се промени за една нощ... Докато държавниците не осъзнаят възможността животът на индивидите да се подобри отвътре, което би ги дарило с мир, щастие и творческа интелигентност в изобилие, проблемът за световния мир ще бъде решаван само на

повърхността и светът ще продължава да страда от своите студени и топли войни.

— Какво правите с хора като Линдън Джонсън или Джордж Уолъс? — попитах един последовател в хотела на Махариши. Бяхме сред предимно бяла, предимно млада тълпа, която се разхождаше пред заключената врата на Учителя. Зададох въпроса си на студент от Бостънския университет, който свиреше и на китара. — Мислиш ли, че можем да накараме *тях* да медитират?

— Дори и да не медитират — отговори ми той, — пак ще се променят към по-добро, защото хората около тях ще се променят към по-добро чрез Трансценденталната медитация.

Това е още една привлекателна черта на новата религия: всеки път, когато се гмурнеш в дълбините на собствения си ум, в действителност решаваеш проблемите на деня.

Пред вратата имаше и една дама на средна възраст, която искаше да поговори с Учителя, за да разбере дали медитира правилно. Тя не смяташе, че го прави. Доколкото разбрах, гмуркането в собствения й ум й доставяше удоволствието, което би й доставило да плува кучешката в някоя кална локва.

— *Опасно ли е* да не го правиш правилно? — попитах я аз. — Възможно ли е човек да се разболеет или да полудее?

— Не, не — отговори тя. — Най-лошото, което може да ти се случи, е да се разочароваш.

Определено е доста далече от това да те разпънат на кръст или да те хвърлят на лъвовете.

След малко при мен дойде сътрудник с наръч вестници и списания, които ми каза, че съм можел да задържа. Във всяко издание имаше голяма статия за Махариши — „Лук“, „Лайф“, „Тайм“, „Нюзуик“, „Нашънъл Обзървър“, бостънския „Хералд Травълър“, бостънския „Глоуб“, „Ню Йорк Таймс“. Същата седмица имаше три големи новини — сърдечни трансплантации, залавянето на „Пуебло“ и Махариши. Освен това Махариши се бе представил очарователно в няколко гледани телевизионни програми и по Националната образователна телевизия.

Казах на сътрудника:

— При тази популярност хиляди хора ще поискат да направят това нещо веднага. Има ли някаква книга или брошура, която могат да получат?

— Не — отговори той. — И никога няма да има. Учителят трябва да ти *покаже* как да преживееш фините състояния на мисленето, после да следи преживяванията ти, когато се движиш по пътеката.

— А мога ли — попитах след това — да отида при някой медитатор и да му кажа: „Слушай, обясни ми как става, а после ще го направя по същия начин“?

— Ще се разочароваш — каза ми сътрудникът.

Тук се намеси студентът от Бостън. Каза, че познавал някакво момиче, което казало *своята* мантра на приятеля си. Не трябва да казваш мантрата си на никого, но това момиче го направило.

— Това нещо *ужасно* ли е? — попитах аз.

Студентът и сътрудникът свиха рамене.

— Човек не може да направи нищо ужасно. Онова момиче е постъпило не мъдро — отговори сътрудникът.

Продължих да любопитствам:

— И какво е станало с приятеля на момичето, когато е използвал мантрата ѝ?

— Разочаровал се е.

* * *

Махариши излезе от хотелската си стая, след като медитира и беше обещал лични интервюта на толкова много журналисти, че се наложи да проведе чудовищна пресконференция в танцовия салон на хотела. Слязохме долу, сложиха еленовата кожа на Махариши на подиума и той седна върху нея. Играеше си с букет жълти хризантеми. Покани присъстващите да го питат каквото поискат.

Той е симпатичен човек — дребен, златистокафяв, засмян, със сива брада, широки рамене и силни гърди. От мускулестите ръце и едрите китки можеш да заключиш, че през по-голямата част от петдесет и шестте си години се е занимавал с физически труд. Това е погрешно. Махариши е започнал като физик — взел е бакалавърска степен в Алахабадския университет, както пише Сирил Дън в

лондонския „Обзървър“. Махариши не дава информация за себе си. Един монах не бива да прави такива работи.

Веднага след дипломирането си станал монах и научил от учителите си лесния начин за медитиране. Тази лесна техника, между другото, не била на особена почит сред другите гуру, които се стремели да постигнат блаженството чрез удивително тежки, дори гротескни методи. Учителят на Махариши, на смъртния си одър, казал на Махариши да тръгне по света и да преподава лесния начин. Махариши се занимава с това от десет години. В края на тази година отново ще заживее в усамотение, като обикновен монах, в Индия и никога повече няма да бъде публична личност. Говори се, че е спечелил четвърт милион последователи в целия свят. Учителите сред тях ще продължат да посвещават хората.

И така, седнах на един стол в танцовата зала на хотела, с още двеста трансцендентални медитатори зад гърба си. Затворих очи и зачаках да бъда отнесен в тайнствената Индия от поезията на този свят човек.

— Махариши — заговори един репортер, — нямате ли чувството, че състоянието на света изисква да се бърза? Не смятате ли, че нещата стават ужасно черни, ужасно бързо?

— Не можем да наречем една стая наистина тъмна — отговори Негово светейшество, — ако знаем къде е електрическият ключ и знаем как да боравим с него.

— Казвате, че умът по естествен път търси собственото си щастие. Къде е видно това?

— Ако човек седи между два радиоапарата, настроени на различни станции, съвсем естествено той ще насочи вниманието си към програмата, която му е по-приятна.

— Какви са възгледите ви за човешките права?

— Какво са те? — попита той.

Обясниха му ги с примера за чернокожите, които не могат да се сдобият с хубави къщи, добро образование или работа, защото са чернокожи.

Махариши отговори, че всеки потиснат човек може да се издигне, като практикува трансцендентална медитация. Така той автоматично щял да започне да върши работата си по-добре, икономиката щяла да започне да му плаща повече и той щял да си

купува каквото си иска. Повече нямало да е потиснат. С други думи, трябва да престане да мрънка, трябва да започне да медитира, да се хване в ръце и да изплува до командваща позиция на пазара, където всички сделки винаги са честни.

Тогава отворих очи и се вгледах в Махариши. Не ме пренесе в Индия. Върна ме в Скенектади, Ню Йорк, където отговарях за връзките с обществеността на „Дженеръл Електрик“ преди много години. Там бях чувал други мъже да разясняват човешкия живот с помощта на копчета, радиоапарати и почтеността на пазара. Те също смятаха, че е нелепо човек да е нещастен, след като може да направи толкова много съвсем прости неща, за да подобри битието си. Те също бяха бакалаври на науките. Махариши бе дошъл чак от Индия, за да говори на американците като инженер от „Дженеръл Електрик“.

Поискаха да чуят възгледите му за Иисус Христос. Имаше някакви. Започваше ги с подчинено изречение:

— От това, което съм чувал да се говори...

Ето ти човек, който безкористно е прекарал години и години от живота си в американски и европейски хотелски стаи, за да учи християните как да направят света по-добър. В повечето от тези стаи е имало Библии. Въпреки това Махариши не е отворил нито една от тях, за да разбере какво наистина е казал Иисус.

Ето ти търсец ум.

Предположи, че Иисус може да е практикувал нещо като трансцендентална медитация, но тя е била изкривена и унищожена от следовниците му. След няколко мига каза, че Иисус и първите християнски светци погрешно са допуснали умовете им да се реят. „Трябва да упражняваме контрол“, каза той. Реещите се умове на Иисус и светците били довели до това, което Махариши нарече „абсурд“ — поставянето на толкова силно ударение върху вярата.

— В най-добрия случай — заяви той, — вярата може да позволи на човек да живее и умре с надежда. Църквите отблъскват хората, защото могат да им предложат само това.

Отново се върнахме на пазара — църквите предлагат захарни бонбони, докато Махариши има лекарство, отпускано без рецепта, което е силно като отката на обсадно оръдие. Кое ще изберете?

* * *

След това излязох от хотела и харесвах Иисус повече, отколкото го бях харесвал преди. Прииска ми се да видя разпятие, за да му кажа:

— Знаеш ли защо си там горе? Сам си си виновен. Трябваше да практикуваш трансцендентална медитация, която е лесна като фасул. Освен това така щеше да си и по-добър дърводелец.

По-късно срещнах един познат декан от Харвард. Познавам само един декан от Харвард и той е онзи, когото срещнах. Предната вечер Махариши бе препълнил залата „Сандърс“, така че Харвард вече знаеше всичко за Учителя, а аз попитах декана дали трансценденталната медитация няма да се окаже поредната модна мания на студентите.

— Както забеляза — отговори той, — снощи много студенти си излязоха.

— Това подразни жена ми и дъщеря ми — отбелязах аз.

— Студентите, с които разговарях за Махариши, изглежда смятат, че учението му е под интелектуалното им ниво — продължи той. — Всъщност по тези неща си падат най-вече хората от „Бостънското чаено парти“.

„Бостънското чаено парти“ е заведение, в което се свири ритъм-енд-блус и което е в една тухлена църква в южния край на Бостън. Посетителите и музикантите са предимно студенти и предимно бели. Заведението е дом на така наречения „Бостаун“ звук, който според „Нюзуик“ е антихипи и антидрога.

— Изглежда, че това е много добра религия за хора, които в трудни времена не искат никакви трудности — казах аз.

— В Харвард има един скачач на овчарски скок, който твърди, че всеки път скача по-високо и по-високо благодарение на Махариши — каза деканът.

— И тълпата аплодира.

* * *

Дъщеря ми, която винаги е била добър художник, казва, че сега е много по-добър художник благодарение на Махариши. Жена ми, която в колежа пишеше добре, отново се захвана с писане. Двете твърдят, че ще започна да пиша много по-добре и ще се радвам много повече на писането си, ако се гмуркам в собствения си ум по два пъти на ден.

Единственото, което ми пречи да стана медитатор, е мързелът. За да стана, трябва да се вдигна от дома и да отида в Бостън, където да прекарам няколко дни. Освен това, съмнявам се, че съм толкова смел и сериозен, че да се представя пред нечия врата с плодове, цветя, чиста носна кърпа и дар от седемдесет и пет долара.

Вместо това, предпочитам да казвам на жена си жестоки неща от рода:

— Що за свят човек е той, след като говори за икономика като странстващ секретар на Националната асоциация на производителите?

— Хората го *принуждават* да говори за икономика. Той не желае да говори за това. Икономиката не е неговата сфера.

— Как така се е провалил в Индия, земята на медитацията, а след това жъне такъв голям успех сред хората от средната класа в Скандинавия, Западна Германия, Англия и Америка?

— Поради множество сложни причини, не се съмнявам.

— Може би тъкмо защото говори за икономика като странстващ секретар на Националната асоциация на производителите.

— Мисли каквото си искаш — казва тя с обич, с обич. Усмихва се.

— Ако това нещо е толкова добро — не я оставям на мира, — защо Махариши не отиде с него направо в бедняшките квартали, където хората наистина страдат?

— Защото иска учението му да се разпространи колкото може по-бързо, а най-добрият начин за това е да започне от влиятелните хора.

— Като „Бийтълс“.

— Наред с останалите.

— Виждам защо влиятелните хора харесват повече Махариши, вместо Иисус. Боже мой! Ако „Бийтълс“ и Миа Фароу тръгнат след Иисус, той ще им каже да раздадат всичките си пари.

И жена ми се усмихва.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.